

Тетяна ЛАТКОВСЬКА,
вчитель вищої категорії Чернівецької ЗОШ І–ІІІ ст. № 2
ім. Ю.Федьковича

Складання творів за ілюстраціями

Тема. Складання творів за серією ілюстрацій "Життя в зимовому лісі". Спостереження за виражальними можливостями прикметників у мовленні.

Мета. Вчити учнів писати твори за серією ілюстрацій, зіставляти схожі мовні явища; збагачувати лексичний запас; розвивати вміння добирати влучні слова для передачі власних спостережень, вражень, почуттів; розвивати зв'язне мовлення,

пам'ять, увагу; виховувати любов до рідної природи, почуття доброти до тваринного світу.

1. Організація уроку.

– Сьогодні на уроці ми працюватимемо під девізом:

Подивись на кожну гілку,
Полюби і ліс, і гай.
А сокиру, ніжик, пилку
Краще вдома залишай.

– До чого він нас закликає? Як же його можна вирубувати, коли він чарує нас своєю красою у різні пори року.

2. Оголошення теми уроку.

– Сьогодні на уроці ми писатимемо твір "Життя в зимовому лісі" і вам в цьому допоможуть ілюстрації та репродукції відомих художників.

Отож, давайте пригадаємо, кого можна зустріти в засніженому, чарівному лісі.

3. Актуалізація опорних знань.

3.1. Загадки.

Хвіст пухнастий, хутро золотисте.
В лісі живе, в селі курей краде. (Л и с и ц я).

– Які прикметники допомогли вам відгадати загадку?

Довгі вуха, кущий хвіст,
Невеличкий сам на зріст. (З а є ц ь).

– Які прикметники допомогли відгадати загадку?

Невсипуший, хитрий, сірий,
Голоднючий, ікла шкирить.
Між кушами припадає,
Пасовисько оглядає. (В о в к).

– Які прикметники допомогли визначити звіра? Пояснюю значення слова *невсипуший* (невтомний, безустанний – надруковано на дошці).

Ой, яка ж вона гарненька, пишнокхоста і руденька,
Не звірятко – просто диво, невгамовне, пустотливе.
Вгору-вниз, на гілку з гілки. Хто це буде, діти? (Б і л к а).

– Які прикметники допомогли визначити тваринку?

Тук-тук-тук, тук-тук-тук – лине лісом перегук.
Телеграми всім завзято відправляє з пошти ... (д я т е л).

Так, саме ці істоти бігають, стрибають, літають у зимовому лісі.

3.2. Поетична хвилинка.

– Краса зими дає наснагу поетам і художникам (на дошці – картини відомих художників).

Срібні дерева,	В срібних заметах
Срібне гілля,	Срібні стежки.
Сріблом пухнастим	Срібний-пресрібний
Вкрита земля.	Ліс приберіг
Срібні у синьому	Білочки срібній
Небі хмарки.	Срібний горіх.

У ч е н ь 1. Ліс зимовий мовчить, первозданна пора,
Весь закутаний снігом, немов спочиває.
Перехоплює подих дивовиж неземна,
Замилує очі, серця розкриває.

У ч е н ь 2. Ліс зимовий не спить. Навкруги променіють,
Заграють із морозом сріблясті іскринки.
Білим танцем у вічному вальсі кружляють
Й до землі припадають тендітні сніжинки.

У ч е н ь 3. Своє чудо з чудес відпускає зима:
Заволочені сосни блакиттю, їх скрипи.
Світло білих думок та розкута душа
Нас чекають. І снігу заснулого рипи.

– Які асоціації у вас викликає зимовий ліс? (На тлі зимового лісу починають з'являтися сніжинки зі словами-асоціаціями: *тиша, білизна* (учні пояснюють значення слова), *холод, кучугури снігу, мороз, сліди звірів, годівничка для тварин і птахів*).

3.3. Гра "Горішки і білочка".

– Білочці потрібно зібрати горішки, але тільки ті, на яких написані слова-родичі. (Вилучення зайвого).

Сніг, сніжинка, засніжений, підсніжник, сніжок.

Зима, зимонька, зимовий, заметіль, зимувати.

Білка, білочка, білий, білчєня, білоччина.

– Як розрізняємо слова-родичі? Доберіть до слова *заметіль* синоніми.

3.4. Виконання творчої роботи СЕНКАН.

– Зі словом *зима* (друкую на дошці це слово) виконаємо творчу роботу – СЕНКАН.

1. Іменник – ЗИМА.

2. Означення іменника – ХОЛОДНА, ЛЮТА, СНІЖНА, МОРОЗНА, БІЛА.

3. Дія іменника – ПРИЙШЛА, ЗАЧАРУВАЛА, ЗАМОРОЗИЛА, НАКРИЛА.

4. Сконцентрована думка у вигляді речення – РОЗСТЕЛИЛА СКАТЕРТИНУ БІЛУ. ЗАЧАРУВАЛА ВСЕ НАВКРУГИ. ПРИНЕСЛА БАГАТО КЛОПОТУ ЗВІРЯМ.

5. Висновок у формі іменника – СНІГ. МОРОЗ. ХУРТОВИНА.

3.5. Поєднання тварин з їхніми домівками.

– Отже нашим звірям і птахам холодно в сніжно-морозному лісі. На картках- сніжинках синього кольору потрібно віднайти і з'єднати стрілками тварин з їхніми домівками.

* * *

Білочка	гніздо
Зайчик	дупло
Лисиця	ліс
Вовк	кущ
Пташка	нора

* * *

3.6. Бєсїда про життя лісових мешканців узимку.

Зима холодною буває,
Та й що казати, кожен знає!
І в пору цю, як дні холодні,
Усі пташки такі голодні...
Щоб зиму сніжну пережити,
Пташок потрібно підкормити!
Щоб їх минули дні печальні,
Зробили б ви пташкам їдальні.

– Зима – сувора пора року для диких тварин. Багато джерел їжі вже вичерпалися або засипані снігом. Звірям харчуватися допомагають люди. На гілках дерев можна побачити годівниці, в гушавині лісу лісники облаштовують їдальні для тварин. Вони приносять хліб, насіння, суху траву або солому. Також можна принести горіхи, шишки.

– Як виживають пташки і звірі, коли люди не можуть їм допомогти?

(Кожен учень розповідає про окремого звіра).

Білка: намагається весь свій запас розподілити на холодні, морозні дні.

– А чи знаєте ви, що кожного дня білочка може розгризти до 190 горішків?

Лисиця: принохується, замітає сліди, полює в зимовому лісі на тварин.

– До речі, може ласувати навіть черв'яками і ожиною, звичайно влітку.

Вовк: стежить, підкрадається, також не покидає полювання.

Зайчик: ховається між кущами, часто можна побачити в садах, де він харчується корою дерев.

Птахи: прилітають до будівель, на подвір'я, де знаходяться годівниці і харчуються там, також з дерев достають комахок.

– Чи знаєте ви, які птахи ночують у снігу? Так, це тетеруки.

– Яка природа в зимовому лісі? (Дерева і кущі вкриті снігом, їм тепло під сніжною ковдрою і вони не замерзають; сонячні промені пробиваються крізь верхівки засніжених дерев; сніг виблискує під поглядом сонця).

3.7. Робота над заповненням таблиці.

На партах картка-таблиця, яку потрібно заповнити.

НЕБО – (чисте, блакитне).

ХМАРКИ – (білі, пухнасті).

СОНЦЕ – (яскраве, тепле).

ДЕРЕВА – (засніжені, сонні).

ПТАХИ – (голодні, різнобарвні, розумні).

ЗАЄЦЬ – (боязкий, маленький, сірий, білий).

БІЛКА – (руда, пухнаста, прудка).

ЛИСИЦЯ – (руда, хитра).

ВОВК – (сірий, злий, голодний).

4. Оголошення завдання уроку.

– Багато цікавого ми дізналися про життя в зимовому лісі. Завдання нашого уроку: написати про це твір-розповідь. Працюватимемо за двома рівнями:

1-й р і в е н ь – пишуть твір самостійно (рожеві сніжинки на партах, таблички);

2-й р і в е н ь – пишуть твір за поданим планом (сині сніжинки, таблички):

1. В ліс прийшла зима.

2. Пташина їдальня.

3. Горішки для білки.

4. Чим смакує зайчик.

5. Спритність вовка і лисиці.

6. Рослини взимку теж живуть.

4.1. Словникова робота.

(*Невсипуций, взимку, дзьоб, полум'яні, тасмиче, срібний-пресрібний*).

4.2. Актуалізація знань щодо написання твору.

– З яких частин складається текст?

– Що відображає зачин? (Тему).

– Що містить в собі основна частина? (Толовну думку).

– Що відображає кінцівка? (Висновок).

Не забувайте використовувати синоніми, займенники.

5. Самостійне написання твору учнями.

6. Зачитування написаних творів.

7. Коротке редагування.

8. Підсумок уроку.

– Що вас зацікавило на уроці? ☹️